

ทำไมต้องได้ไอเอสโอ

เศรษฐศาสตร์นอกตำรา

วันเทัญ หุจิจิตติวิวัฒน์

ถึงวันนี้หลายคนคงเคยได้ยินมาตรฐานไอเอสโอ 9000 หรือมาตรฐานไอเอสโอ 14000 แล้ว แต่อาจมีความเข้าใจที่แตกต่างกันบ้างน้อยบ้างแต่ที่แน่ๆ ก็คือเป็นเครื่องมือวัดระบบที่มีคุณภาพขององค์กร

องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐาน (International Organization for Standardization-ISO) ได้กำหนดมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9000 ขึ้นเพื่อให้ประเทศสมาชิกทั่วโลกนำไปใช้เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยเป็นการพัฒนาและยกระดับคุณภาพของการดำเนินงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพ สามารถควบคุมได้ครบวงจรภายใต้การรับรองของมาตรฐานสากล

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) ได้นำมาประกาศใช้ในประเทศไทยในชื่อ **"อนุกรมมาตรฐานระบบบริหารงานคุณภาพ มอก.-ISO 9000"** โดยมีเนื้อหาเหมือนต้นแบบทุกประการ สมอ.เป็นผู้ตรวจประเมินเพื่อให้การรับรองระบบบริหารงานคุณภาพสำหรับองค์กรที่ยื่นขอรับรองด้วย

อนุกรมมาตรฐาน มอก. ISO 9000 แบ่งเป็น 5 ฉบับหลัก ได้แก่

ISO 9001 เป็นแนวทางในการเลือกและการอบการเลือกและการใช้มาตรฐานชุดนี้ให้เหมาะสม

ISO 9001 เป็นมาตรฐานระบบคุณภาพซึ่งกำกับดูแลทั้งการออกแบบและพัฒนาการผลิต การติดตั้ง และการบริการ

ISO 9002 เป็นมาตรฐานระบบคุณภาพซึ่งกำกับดูแลเฉพาะการผลิต การติดตั้งและการบริการ

ISO 9003 เป็นมาตรฐานระบบคุณภาพซึ่งกำกับดูแลเรื่องการตรวจและการทดสอบขั้นสุดท้าย

ISO 9004 เป็นแนวทางในการบริหารงานคุณภาพเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยเป็นข้อเสนอแนะในการจัดการในระบบคุณภาพซึ่งจะมีการกำหนดย่อยในแต่ละประเภทธุรกิจ

กล่าวได้ว่ามาตรฐานระบบคุณภาพที่ใช้เพื่อการรับรองมีด้วยกันเพียง 3 มาตรฐานหลัก คือ ISO 9001,

ISO 9002, ISO 9003

ส่วน ISO 9000 เป็นข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารเลือกว่าจะใช้มาตรฐานใดไปใช้ให้เหมาะสมกับการดำเนินงานขององค์กรของตนและ ISO 9004 เป็นแนวทางในการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ

การนำระบบบริหารงานคุณภาพตามมาตรฐาน ISO 9000 สามารถนำไปใช้ได้ในทุกธุรกิจทุกประเภททุกขนาดไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมการผลิตหรือธุรกิจบริการ ไม่เว้นแม้แต่หน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจที่ต้องการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพก็สามารถนำระบบคุณภาพไปใช้ได้เช่นกัน

นอกจากประจักษ์ชื่อเสียงและการยอมรับตามมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9000 แล้ว ยังมีรางวัลสำหรับธุรกิจที่รักษาสีสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14000 (Environmental Management Standards) โดยธุรกิจและสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่จะต้องดำเนินการควบคู่กัน อ้อให้เกิดการพัฒนาธุรกิจควบคู่กัน

มาตรฐาน ISO 14000 จึงถูกนำมาใช้เพื่อช่วยนำสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับสังคมหรือช่วยบรรเทาความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมให้เบาลง ระบบมาตรฐานนี้จะช่วยจัดระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรให้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ทั้งในส่วนของการภายในการผลิตสินค้าและการจัดการเรื่องผลกระทบซึ่งเชื่อมโยงกับชื่อ **"อนุกรมมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม มอก.-ISO 14000"** โดยมีเนื้อหาเหมือนต้นฉบับทุกประการ แยกเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มแรกกลุ่มมาตรฐานระบบการบริหาร (Environmental Management Systems-EMS) เป็นมาตรฐานควบคุมระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรทั้งด้านนโยบาย การวางแผน การปฏิบัติงานแผนการตรวจสอบ และการทบทวนปรับปรุงระบบ แบ่งเป็น ISO 14001 ซึ่งเป็นข้อกำหนดระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม

และ ISO 14004 เป็นข้อเสนอแนะด้านหลักการและเทคนิคในการจัดระบบ

กลุ่มที่สองกลุ่มมาตรฐานการตรวจประเมินและวัดผล (Evaluation and Auditing-EA) เป็นมาตรฐานกำหนดวิธีการตรวจประเมินด้านสิ่งแวดล้อม แบ่งเป็น ISO 14010 ซึ่งเป็นหลักการทั่วไปของการตรวจประเมิน ISO 14011 เป็นวิธีการตรวจประเมินระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ISO 14012 เป็นข้อกำหนดคุณสมบัติของผู้ตรวจประเมิน และ ISO 14031 เป็นหลักการทั่วไปของการวัดผลการปฏิบัติงานควบคุมมลพิษ

กลุ่มที่สามกลุ่มมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับฉลากสินค้า ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานฉลากเพื่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Labelling-EL) และมาตรฐานการประเมินวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ (Life Cycle Assessment-LCA) แบ่งเป็นอนุกรมย่อยอีกชุดหนึ่งเช่นเดียวกัน

ในส่วนของการจัดระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ได้มาตรฐาน ISO 14000 ก็เป็นเรื่องจำเป็นในอุตสาหกรรมทุกขนาด ยิ่งอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ มีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็กที่ผลิตวัตถุดิบอันก็จะถูกกดดันให้เข้าระบบโดยอัตโนมัติ **หากต้องการความได้เปรียบในการแข่งขันทางการค้าเพื่อใช้ความเชื่อมั่นจากลูกค้าทั้งทางการค้าและประชาชนได้ก็ดีกว่า**

ปีไอโอทศวรรษนักถึงความสำคัญและจำเป็นนี้ พร้อมทั้งมั่นใจในขีดความสามารถและการพัฒนาของอุตสาหกรรมภายในประเทศสู่สากล จึงออกประกาศสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ ป. 16/2541 แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ ป. 2/2542 **วางแนวทางปฏิบัติในการกำหนดเงื่อนไขมาตรฐาน ISO 9000 สำหรับผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุน** โดยกำหนดหลักเกณฑ์ที่ใช้บังคับตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นไป

ผู้ยื่นขอรับการส่งเสริมการลงทุนในโครงการลงทุนใหม่รวมถึงโครงการขอรับการส่งเสริมในส่วนขยายที่มีขนาดการลงทุนเกิน 40 ล้านบาท (ไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียน) ประกอบด้วยอุตสาหกรรมส่งออกไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 อุตสาหกรรมบริการและอุตสาหกรรมพื้นฐาน ซึ่งกำหนด

โดยกระทรวงอุตสาหกรรม ก็มีการดังกล่าวข้างต้นต้องดำเนินการให้ได้ใบรับรองคุณภาพตามมาตรฐาน ISO 9000 ภายใน 2 ปี นับแต่วันเปิดดำเนินการ

หากผู้ได้รับการส่งเสริมไม่สามารถดำเนินการตามกำหนดเวลาดังกล่าวมีไอโอจะเพิกถอนสิทธิประโยชน์ภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นเวลา 2 ปี กรณีผู้ได้รับการส่งเสริมได้รับสิทธิประโยชน์เกินกว่าที่เงินได้นิติบุคคล 2 ปีให้เพิกถอนสิทธิประโยชน์ภาษีเงินได้นิติบุคคลเท่าที่คงเหลืออยู่ อย่างไรก็ตาม แนวทางปฏิบัติในการกำหนดเงื่อนไขมาตรฐาน ISO 9000 นี้ไม่ใช้บังคับสำหรับกิจการที่ไม่ได้สิทธิประโยชน์เกินกว่าที่เงินได้นิติบุคคล

มาตรการนี้เป็นมาตรการกระตุ้นให้อุตสาหกรรมภายในประเทศก้าวสู่มาตรฐานสากล ซึ่งเราคงหลีกเลี่ยงไม่ได้ในระบบการค้าเสรีในยุคโลกาภิวัตน์ ถ้าเราต้องการจะก้าวสู่การค้าเสรีและแข่งขันกับต่างประเทศอย่างจริงจังและไม่เอนเอียงแต่ใจก็ไม่ได้ไม่เพียงพอในการพัฒนาประเทศแบบก้าวกระโดด

การพัฒนาของระบบราชการจึงเป็นสิ่งจำเป็นด้วยเช่นกันโดยต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจากระบบเก่าคนนอกคนสู่การให้บริการแบบมืออาชีพ ที่เป็นทั้งที่ฟังฟัง ช่วยเหลือและส่งเสริมสนับสนุนภาคเอกชนอีกแรงหนึ่งด้วยแล้วขอร้องว่าถ้าหากว่า "คุณลุงละครุฑกับขลุ่ยอันคู่กัน" กล่าวคือ

เมื่อเรานำขลุ่ยอันคู่กันให้ไปตีอะไรแล้วเราจะปฏิบัติอย่างที่ตั้งใจได้หรือไม่ ดังนั้น ปีไอโอได้วางแนวปฏิบัติในการกำหนดเงื่อนไขมาตรฐาน ISO 9000 สำหรับผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ปีไอโอเองจึงจำเป็นต้องเข้าสู่มาตรฐานระบบคุณภาพด้วย โดยมุ่งพัฒนาอย่างตั้งใจแน่วแน่ให้สามารถเข้าสู่ระบบมาตรฐาน ISO 9002 ให้ได้ภายในปี 2000 นี้แล้วคุณละขลุ่ยมาตรฐานไอเอสโอแล้วหรือยัง

คอลัมน์ **"เศรษฐศาสตร์นอกตำรา"** โดย **วันเทัญ หุจิจิตติวิวัฒน์** โดยสามารถส่งข้อความถึงผู้เขียนได้ที่ E-mail: head @ bol.go.th